

16.12.2021

Statsrådets principbeslut om statens lokalstrategi

Statens nuvarande lokalstrategi godkändes 2014. Målet med den var att betona betydelsen av en enhetligt fungerande statsförvaltning och staka ut statens riktlinjer på s.k. koncernnivå för mål och förfaringsätt i anslutning till lokaler med hänsyn till förändringarna i verksamhetsmiljön. Lokalstrategin utgör tillsammans med statens fastighetsstrategi och hyressystem grunden för styrningen av användningen av statens lokaler och fastigheter på koncernnivå.

De kraftiga förändringarna i verksamhetsmiljön har gjort det aktuellt att omarbete lokalstrategin. Digitaliseringen har medfört möjligheter att organisera statens tjänster, förvaltning och uppgifter på nya sätt. När kunder, information och arbetstagare möts på nätet kan arbetet utföras på ett nytt sätt, ofta också oberoende av tid och plats.

Finansministeriet lade fram riktlinjer för främjande av multilokalitet i statsförvaltningen den 24 maj 2021. Riktlinjerna behandlar en utökad tillämpning av multilokalitet enligt arbetsuppgift, det målinriktade ledarskap som multilokaliteten kräver, samt arbetsgivarens och arbetstagarens ansvar i multilokalt arbete. Enligt riktlinjerna är platsbundet och multilokalt arbete i fortsättningen likvärdiga arbetssätt hos staten. Enligt definitionerna i riktlinjerna är **platsbundet arbete** fysiskt bundet till en lokal på grund av arbetsredskap, kunder eller exempelvis icke-digitaliserat material. **Multilokalt arbete** kan utföras via datanäten på olika ställen, till exempel i statens gemensamma arbetsmiljö på en annan ort eller hemma. **Distansarbete** är arbete som utförs någon annanstans än i arbetsgivarens lokaler och således ett multilokalt arbetssätt. I det nya arbetslivet är det ofta vardag att förena platsbundet och multilokalt arbete i **s.k. hybridarbete**. Enligt riktlinjerna grundar sig valet av arbetssätt på ämbetsverkens olika arbetsuppgifter och deras olika krav, samt på personalens önskemål och möjligheter att flexibelt samordna arbete och privatliv. Den ökade ärendehantering via flera kanaler och tillgången till och användningen av digitala tjänster och det därigenom minskade antalet kundbesök i kombination med ökat multilokalt arbete bidrar också till behovet att reformera statens **service- och lokalnätverk** på 2020-talet. För reformen har tillsatts ett projekt som samlar den offentliga förvaltningens kundbesök på gemensamma kundserviceställen. Projektet fullföljer målen i den offentliga förvaltningens strategi som syftar till att stärka det smidiga samarbetet mellan stat och kommuner samt verkställer riktlinjerna i statens lokalstrategi. De statliga tjänsteproducenter som omfattas av reformen är i första hand regionförvaltningsverken, Myn-digheten för digitalisering och befolkningsdata, närings-, trafik- och miljöcentralerna, Migrationsverket, Lantmäteriverket, rättshjälpen och intressebevakningstjänsterna, polisens tillståndsförvaltning, Brottsförvaltningsmyndighetens byråer för samhällspåföljder, arbets- och näringsbyråerna, Utsökningsverket och Skatteförvaltningen. I reformen deltar dessutom Folkpensionsanstalten, där man i synnerhet granskar möjligheterna att samla kundbesöken på den offentliga förvaltningens gemensamma kundserviceställen.

Multilokalt arbete utförs både i lokaler som tillhandahålls av arbetsgivaren och i form av distansarbete på en privat eller offentlig plats som väljs av arbetstagaren. Enligt riktlinjerna för främjandet av multilokalt arbete ska alla statsanställda ha tillgång till arbetslokaler som anvisats av arbetsgivaren. Arbetslokaler kan t.ex. vara

statens gemensamma arbetsmiljöer, lokaler som byggts för en viss verksamhet och är bundna till denna, eller lokala, gemensamma kundserviceställen som erbjuder kundservice för hela den offentliga sektorn. Vid behov kan man också utnyttja kontorshotell, coworking-lokaler eller olika evenemangshoteller.

Det multilokala arbetets ekosystem hos staten

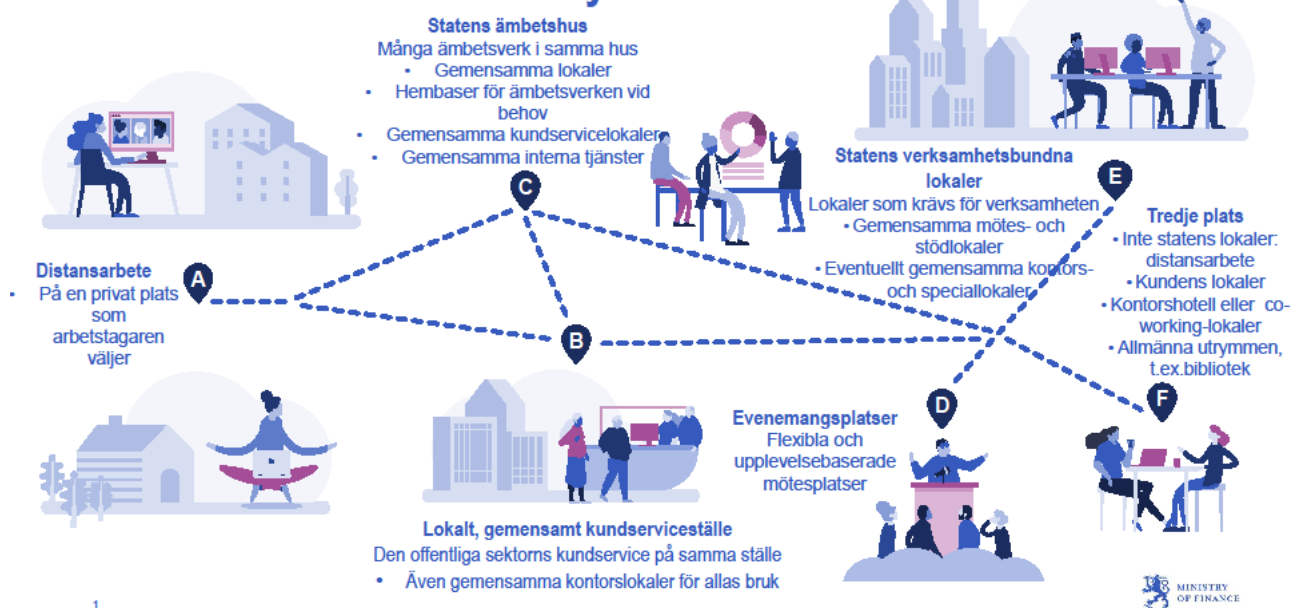

Bild 1 Det multilokala arbetets ekosystem hos staten

Finansministeriet tillsatte den 14 september 2021 en arbetsgrupp för att bereda statsrådets principbeslut om regional närvaro och riktlinjerna för multilokalitet. Riksdagen godkände lagen om grunderna för tillgången till statliga tjänster och placeringen av funktioner i juli 2021. Arbetsgruppen bereder också övriga behövliga åtgärder för olika förvaltningsområden, som stärker möjligheterna att arbeta, studera och bo flexibelt och multilokalt. I samband med beredningen av principbeslutet bedöms effekten av multilokalitetsutvecklingen på bland annat den regionala utvecklingen, uppnåendet av klimatmålen och de pågående statliga projekten.

Lokalstrategins mål, genomförande och uppföljning

Lokalstrategin som träder i kraft genom detta principbeslut av statsrådet styr hur man utvecklar användningen av statens arbetsmiljöer och lokaler och förenhetligar dem på ett ändamålsenligt sätt. Riktlinjerna tillämpas på nya, kommande lokalprojekt och lokallösningar. Strategimålen ska uppnås före utgången av 2030.

- Målet för statens lokalstrategi är att lokalerna stöder en effektiv verksamhet. Genom att utveckla lokalerna främjar man smidigheten i arbetet och ärendehanteringens samt förbättrar kostnadseffektiviteten. Målet är också att i den mån det är möjligt agera så att lokalkostnaderna minskar. I lokallösningarna säkerställs lokalernas sundhet och tillgänglighet, dataskydd, informations- och lokalsäkerhet samt sociala, ekologiska och ekonomiska hållbarhet.**

Ämbetsverk och inrättningar uppdaterar sin genomförandeplan för lokalstrategin tillsammans med Senatkoncernens affärsverk före utgången av 2022. Åtgärderna i genomförandeplanerna läggs upp så att lokalstrategins mål uppfylls före utgången av 2030 med hänsyn till finansieringens villkor. Målen kan uppfyllas stegvis.

Lokalerna planeras alltid för verksamheten i de statliga ämbetsverken och inrättningarna, med förståelse för verksamhetens krav, förutsättningar och utveckling. Ministerierna ansvarar för uppföljningen av genomförandet inom sina förvaltningsområden och genomförandet i sin helhet följs upp i den delegation som tillsätts. Lokalstrategin genomförs också som en del av projektet för reformen av statens service- och lokalnätverk.

Innovativa arbetsmiljöer stöder det förändrade arbetet

Arbetsmiljöerna består av fysiska lokaler, digitala arbetsverktyg samt social växelverkan mellan människor. Digitaliseringen och det distansarbete den möjliggör har redan länge påverkat finländarnas servicebehov och statens sätt att utföra sitt arbete. Under coronapandemin som utbröt 2020 har distansarbetet ökat märkbart och digitaliseringen har kunna utnyttjas klart mer än tidigare vid tillhandahållandet av tjänster. När statens arbete förändras behöver man också se över lokalerna och deras användning på nytt.

För att kunna dra nytta av de nya möjligheterna satsar man på lokalernas anpassningsbarhet och flexibla användning. En ökad sam användning av lokalerna inom offentlig förvaltning är en viktig faktor som ökar flexibiliteten både i fråga om lokalernas användning och deras kostnader. Då flera ämbetsverk delar på lokalerna finns det möjlighet att erbjuda trivsamma och fungerande lokaler också till ämbetsverkens mindre verksamhetsställen.

- 2. Arbetsmiljöerna i både kontor och verksamhetsbundna lokaler förnyas för att stöda nya metoder för arbete och samarbete. Arbetslokalerna ska så enkelt som möjligt kunna anpassas till de förändringar som sker i arbetet. Vid nya behov av lokaler utreder man först möjligheterna att lösa lokalbehovet helt eller delvis genom att dela på de befintliga lokalerna. Målet är att 25 procent av de statsanställda ska arbeta i ämbetsverkens och inrättningarnas gemensamma lokaler. Vid genomförandet beaktas särdragen i och förutsättningarna för uppgifterna och förvaltningsområdena.**

Statens lokaler uppgår till cirka 5,3 miljoner kvadratmeter, varav cirka 1,1 miljoner, dvs. omkring en femtedel, är kontorslokaler. Andelen kontorslokaler har under 2010-talet minskat i enlighet med målen i lokalstrategin, medan andelen verksamhetsbundna lokaler är oförändrad. De verksamhetsbundna lokalerna är avsedda för en viss verksamhet, till exempel fängelser, polishus, museer, domstolsbyggnader, försvarsmaktens lokaler och olika slags laboratorier. Omkring hälften av de kontorslokaler som staten utnyttjar finns i anslutning till en verksamhetsbunden lokal eller en kundservicelokal. Omkring en tredjedel av de statsanställda arbetar huvudsakligen med kontorsarbete, men 61 000 av de omkring 76 000 statsanställda har likväl tillgång till en kontorsplats. Vid de icke-namngivna arbetsplatserna jobbade omkring 15 000 personer före coronapandemin. I gemensamma lokaler arbetade färre än 1 500 personer.

Målbild:

- Majoriteten av kontorslokalerna finns i **statens ämbetshus** eller på ämbetsverkens campus, eller placeras i anslutning till den **offentliga förvaltningens gemensamma kundserviceställen**.
- I statens ämbetshus finns en **gemensam arbetsmiljö** som består av ett aktivitetsbaserat kontor. Lokalerna delas av alla statens ämbetsverk och inrättningar. I lokalerna kan det finnas områden som avgränsats för ett specifikt ämbetsverk utifrån verksamhetens behov (dataskydd, specialutrustning o.d.).

- En enhetlig och centraliserad lokal- och ämbetsverksservice samt en gemensamt överenskommen fördelning av samordnings- och resursansvaret för lokalernas administration samt frågor i anslutning till utvecklingen av den fysiska, digitala och sociala arbetsmiljön stöder arbetet i den gemensamma arbetsmiljön.
 - För de gemensamma arbetsmiljöerna finns det nationellt enhetliga modeller för och krav på lokalernas användbarhet och användarupplevelse, och prissättningen av de gemensamma lokalerna styrs av lokalernas användning istället för deras yta.
- Gemensamma arbetsmiljöer byggs också i den offentliga förvaltningens gemensamma kundserviceställen, där lokalerna i bred skala delas av exempelvis kommunerna och FPA:
 - **I kontorslokaler, som är verksamhetsbundna eller ligger i anslutning till verksamhetsbundna lokaler**, strävar man efter att öka sam användningen till exempel med aktörer inom samma förvaltningsområde eller samarbets- eller intressentgrupper. Lokalerna är huvudsakligen aktivitetsbaserade kontor. Ämbetsverken har, vid sidan av sitt eget område, gemensamma arbetsområden som delas med andra ämbetsverk samt exempelvis gemensamma möteslokaler, kaféer och stödllokaler. Sam användningen av andra lokaler, såsom lager eller datacentraler, ökas också. Ökad sam användning kan begränsas till exempel av verksamhetens krav på oberoende.
 - Målbilden stöder det multilokala arbetets ekosystem. **I de kontorslokaler som staten använder** finns i regel möjlighet till ett gemensamt område med arbetsplatser för kortvarig användning av övriga representeranter för staten, samarbetspartner eller intressentgrupper. Säkerhets- och ändamålsenlighetsaspekterna bör beaktas.

3. Kontorslokalerna är aktivitetsbaserade, med lokaler för personlig och virtuell växelverkan och samarbete samt individuellt arbete och hantering av konfidentiella ärenden. Lokalerna, verktygen och arbetssätten utvecklas för att stödja webbarbete och s.k. hybridarbete. Kontorslokalernas genomsnittliga lokaleffektivitetsmål är 10 m²/årsverke, vilket uppnås i slutet av strategiperioden. Lokaleffektivitetsmålet tillämpas i nya, kommande lokalprojekt med beaktande av förvaltningsområdesspecifika särdrag och förhållandet mellan distans- och närarbete.

Omkring hälften av statens kontorslokaler var aktivitetsbaserade i början av 2021. Kontorslokalernas genomsnittliga lokaleffektivitet var 18,6 m²/åv. Enligt en enkät genomförd i ämbetsverk och inrättningar i början av 2021 beräknas den typiska andelen distansarbetsdagar öka från en dag i veckan till omkring två eller tre dagar i veckan, andelen ökar alltså två- eller trefalt.

Då distansarbetet ökar, fokuserar arbetet som utförs på kontoret ofta på funktioner som stöder samarbete, samordning och gemenskap. I kontorsarbetet ingår också webbmöten, behovet att behandla konfidentiellt material eller föra konfidentiella samtal. För detta behövs lämpliga avskilda rum och arbetslokaler. Principen för aktivitetsbaserade kontor passar också kontorslokaler som är verksamhetsbundna eller ligger i anslutning till verksamhetsbundna lokaler.

För att bygga en välfungerande aktivitetsbaserat miljö behövs, beroende på uppgifternas natur, ett verksamhetsställe med minst 30–50 personer. Erfarenheterna av anpassade lokaler och säkerhetsavstånd under coronapandemin beaktas. Vid granskningen av antalet anställda i lokalerna tar man hänsyn till gemensam användning med exempelvis välfärdsområden och kommuner. Byggnadens eller verksamhetens natur kan i vissa fall begränsa en anpassning av kontorslokalerna ur ett kostnadseffektivt perspektiv. Också målen för cirkulär ekonomi uppmuntrar till en förlängd användningstid för de befintliga arbetslokalerna.

Målbild:

- Staten som arbetsgivare anvisar arbetslokaler för alla anställda. Vid planeringen och dimensioneringen av kontorslokaler beaktas mängden distans- och närarbete samt den gemensamma användningen av lokalerna.
- I lokalerna finns olika områden för olika slags arbete. I kontorslokalerna ligger fokus på lokaler som stöder samarbete och växelverkan, men behoven av hybridarbete och enskilt arbete beaktas också. De relativa andelarna av olika lokaler stöder verksamheten på bästa möjliga sätt.
- Behovet av egna, individuella arbetsrum och arbetsplatser bedöms utifrån särdragen i uppgifterna och förvaltningsområdena. I detta avseende samt vid planeringen av lokaler överlag uppmärksammar man förutsättningarna för uppgifter som kräver konfidentialitet, sekretess eller koncentration.
- För att hitta lediga arbetsplatser finns ett enkelt system, som också fungerar i mobila enheter.
- ICT-tjänster och enhetlig utrustning möjliggör flexibelt arbete på olika arbetsplatser.
- Lokaleffektiviteten och nyttjandegraden följs upp och förbättras med kostnads- och energibesparingar som mål. Vid uppföljning av nyttjandegraden används bl.a. sensorlösningar. Vid sidan av lokaleffektivitetsmålet (m²/åv) följer man upp lokalkostnaderna (euro/åv) och nyttjandegrad (timmar/dag eller vecka).

4. Kundservice lokalerna stöder tillhandahållandet av tjänster via flera kanaler. De gemensamma kundservice ställena omfattar lokaler för personlig och konfidentiell betjäning, digital ärendehantering och ärendehantering på distans.

Genomförandeplanen för statens service- och lokalnätverksprojekt godkändes i början av juni 2021 utifrån riktlinjerna från den politiska ledningsgruppen för reformen av den offentliga förvaltningen. Finländarna erbjuds service via flera kanaler, varav den primära servicekanalen är övergripande och användarvänliga elektroniska tjänster. Projektet främjar för egen del medborgarnas användning av elektroniska tjänster genom att tillhandahålla digitalt stöd vid de gemensamma service ställena.

Enligt planen och riktlinjerna i strategin för den offentliga förvaltningen övergår de statliga myndigheterna under 2020-talet till gemensamma kundservice ställen och ersätter sina egna tjänsteproducent-specifika service ställen med gemensamma kundservice ställen. Kunderna får de tjänster de behöver oberoende av plats och på lika villkor i hela landet. Vid de gemensamma kundservice ställena erbjuds tjänster med myndighetens egna resurser, med hjälp av serviceradgivare eller via distanstjänster. Service på båda nationalspråken och tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna tryggas. När det gäller kundservice och lokaler eftersträvar man ett brett samarbete med kommunerna och välfärdsområdena. Dessutom samarbetar man med FPA i synnerhet kring kundservice lokalerna.

Planeringen av service ställena styrs av servicebehovet och kriterierna för tjänsternas tillgänglighet. Service ställenas antal fastställs inte på riksnivå, utan detta specificeras per landskap utifrån lokala och regionala behov. Antalet service ställen påverkas också av de elektroniska tjänsternas utveckling och på hur finländarnas digitala färdigheter utvecklas. I glesbebyggda områden är syftet också att tillsammans med kommunerna och välfärdsområdena komma på lättare tjänstelösningar (såsom distansservice ställen, ambulande servicebilar, pop up-service ställen osv.), som stöder nätverket av gemensamma kundservice ställen. Vid genomförandet beaktas tjänsternas regionala tillgänglighet.

Målbild:

- Kundenservicelokalerna och tillhörande bakgrundslokaler och andra kontorslokaler används gemensamt. Lokalerna delas också med kommunerna och FPA.
- De gemensamma kundserviceställen genomförs utifrån ett enhetligt kundservicekoncept. I konceptet beaktas ärendehantering med en servicerådgivare (service över disk), självserviceställen för elektronisk ärendehantering, distansservicerum och rum för sakkunnigmöten. En säker och konfidentiell ärendehantering tryggas. Bakgrundslokalerna genomförs som aktivitetsbaserade miljöer.
- Planeringen av nätverket för kundserviceställen styrs av servicebehoven och kriterierna för tjänsternas tillgänglighet, vilka är ett avstånd på högst en timme och ett tillräckligt befolkningsunderlag för servicevolymen. Vid planeringen av kundserviceställets placering ska hänsyn också tas till ställets tillgänglighet med kollektivtrafik samt kundernas naturliga färdruttor.

5. Vid planeringen av verksamhetsbundna lokaler utvecklas verksamheten och lokalerna samtidigt och lokalprojekten främjar verksamhetens effektivitet. Vid dimensioneringen av lokalerna används kunskapsbaserade lösningar som bygger på efterfrågan och behov. Lösningarnas sam användnings- och synergieffekter identifieras. Viktiga indikatorer som följs upp är lokalernas nyttjandegrad (t.ex. timmar per vecka/år) och kostnadseffektivitet (euro/m²/år).

I början av 2021 var ca 80 procent av statens lokaler verksamhetsbundna lokaler. Bland förvaltningsområdena är över hälften av jord- och skogsbruksministeriets, justitieministeriets, social- och hälsovårdsministeriets, undervisnings- och kulturministeriets samt försvarsministeriets befintliga lokaler verksamhetsbundna. Också inom inrikesministeriets förvaltningsområde är största delen av lokalerna verksamhetsbundna. Dyliga lokaler är bl.a. utbildnings- och undervisningslokaler, inkvarteringslokaler, lokaler för förvaring av fordon och utrustning samt lokaler för forskningsverksamhet och museer.

De verksamhetsbundna lokalerna är i behov av betydande investeringar under 2020-talet. Verksamhetens natur och exempelvis förvaringen av utrustning och fordon har blivit mer krävande. För att identifiera utvecklings-, planerings- och dimensioneringsbehoven i anslutning till lokalerna krävs utveckling av verksamheten i multiprofessionellt samarbete. Den kunskapsbaserade processen för behovsbeskrivning framskrider stegvis från insamling av data till analys, gemensam utveckling och konceptutformning. En parallell utveckling av verksamheten och lokalerna främjar effektiviteten och hänsynen till den funktionella nyttan inom lokalprojekten.

Målbild:

- Vid planeringen av verksamhetsbundna lokaler har man övergått från erfarenhetsbaserad dimensionering av lokalerna till evidensbaserad beskrivning av lokalbehovet utifrån efterfrågan och behov. Kostnadseffektivitet, effektivitet och nyttan för verksamheten utgör grunden för både verksamheten och valen i anslutning till lokalerna. Lokalerna är anpassningsbara.
- Lokalerna granskas på olika nivåer: riksomfattande nätverk av verksamhetsställen, verksamhetsstället som del av det riksomfattande eller regionala nätverket, samt granskning specifikt för varje grupp av lokaler.
- Ändamålsenligheten i lokallösningarna säkerställs genom arbetsmiljöledning samt projektspecifika, ekonomiska och kvalitetsmässiga konsekvensbedömningar. I prognoserna för lokalbehov utnyttjas nya metoder

såsom identifiering av förändringsfaktorer i verksamhetsmiljön, tjänstedesign, beräkningar av de ekonomiska konsekvenserna samt simulering och visuella modeller av verksamhetsprocesserna och lokalerna. För valda projekt görs en efterhandsutvärdering.

- I lokallösningarna används ämbetsverks- eller förvaltningsområdesspecifika koncept. Aktörerna har fastställt lokalanvändningsmål och -indikatorer för de återkommande funktionerna och lokalerna i den egna verksamheten, dessa är exempelvis nyttjandegrad, ekonomiska och kvalitetsmässiga fördelar, kostnadsnivå, kund- och personalupplevelse och synergieffekter.

6. Lokalerna ska stöda och möjliggöra ett informationssäkert arbete och handläggning av konfidentiella ärenden. Viktiga metoder är val av arbetsplats enligt uppgift, lokalernas indelning i zoner, definition av säkerhetsområden och passerkontroll. I de gemensamma arbetsmiljöerna iakttas ett gemensamt lokalsäkerhetskoncept, som möjliggör korrekt behandling och förvaring av sekretessbelagd information.

Lokalerna omfattas av lokalspecifik säkerhet när de används. Dataskyddet och informationssäkerheten består huvudsakligen av att människor agerar och arbetar på rätt sätt, vilket ska stödas och möjliggöras av lokalerna. De centrala författningarna och rekommendationerna omfattar offentlighetslagen, EU:s allmänna dataskyddsförordning, dataskyddslagen, informationshanteringslagen, säkerhetsklassificeringsförordningen, informationshanteringsnämndens rekommendation om behandling av säkerhetsklassificerade handlingar och nationella kriteriesamlingen för säkerhetsauditering 2020 (KATAKRI). Dessutom är brottsärenden, nationell säkerhet och internationellt samarbete förknippade med olika författningar och avtal.

I författningarna finns inga hinder för behandling av personuppgifter och konfidentiell information i gemensamma arbetsmiljöer när informationen skyddas på vederbörligt sätt. I gemensamma arbetsmiljöer ska lösningarna för den övergripande säkerheten följa de gemensamma riktlinjerna. Även om lösningarna avtalas lokalt, ska de vara enhetliga och kompatibla på riksnivå för att möjliggöra sam användning och skapa nytta. Praktiska exempel på gemensam praxis är bl.a. praxisen för att bevilja tillträdesrätt och ta emot besökare samt praxis för behandling och förvaring av sekretessbelagd information samt personalsäkerhet. Som stöd för planeringen av lokallösningar upprättar Senatkongcernen ett lokalsäkerhetskoncept som också kan tillämpas på gemensamma lokaler.

I statens olika funktioner, speciellt inom myndigheternas verksamhet, behandlar man ofta konfidentiella eller sekretessbelagda ärenden och håller konfidentiella diskussioner och telefonsamtal. I princip är behandlingen av dessa förbunden med samma slags krav på praxis, verktyg och lokaler, men mängden eller typen av de ärenden som behandlas kan också kräva aktörsspecifika lösningar, till exempel med tanke på bedömningen av om verksamheten är oberoende.

Målbild:

- Den fysiska, sociala och digitala arbetsmiljön som helhet stöder dataskyddet och informationssäkerheten. Pappersdokument har i praktiken avskaffats.
- I de gemensamma arbetsmiljöerna är säkerhetslösningen konceptualiserad och genomförandansvaret för de tillhörande tjänsterna har koncentrerats till en aktör. Senatkongcernens roll i fråga om godkännandet av tjänsteproducenter och vid säkerhetsutredningsförfarandena (tolkning av behörig myndighet, säkerhetsutredningslagen 15 §) har stärkts. Erfarenheterna av arbete i olika lokaler är goda i praktiken och arbetsdagen startar på samma sätt oberoende av plats.

7. Statens lokaler är utsläppsfria och de byggs och renoveras på ett utsläppsnålt sätt. Statens lokaler är hållbara, sunda och säkra, och de har producerats och underhålls på ett sätt som beaktar samhällsansvaret. I lokalerna tillämpas nolltolerans mot problem med inomhusluften.

Staten använder lokaler och byggnader med hänsyn till samhällsansvaret och lokalernas konsekvenser för det sociala, för finländarna och samhället samt för de anställda. Vid användningen av lokalerna beaktar man också aspekter kring hållbar utveckling, byggnadsskydd och en högklassig byggd miljö samt ekonomiska aspekter, bl.a. kostnadseffektivitet, marknadsbalans och bekämpning av grå ekonomi.

Finland har förbundit sig till att minska växthusutsläppen och ställt upp målet att vara ett klimatneutralt välfärdssamhälle år 2035. Största delen av statens klimatbelastning idag uppstår till följd av kolutsläpp från byggande, renovering och användning av lokaler. Fastighetsförvaltningen handhas av Senatkoncernen, som ämnar övergå helt till användning av förnybar och utsläppsfri energi i statens fastigheter samt förbinder sig till att stegvis utveckla byggandet mot klimatneutralitet. Ett ytterligare mål är en avsevärd förbättring av energieffektiviteten och statens roll som föregångare enligt de kommande riktlinjerna från EU och Finland.

Man har lyckats minska utsläppen från statens lokaler betydligt. Från en nivå på ca 400 000 CO₂-ekvivalentton år 2012 hade man nått en nivå på ca 80 000 CO₂-ekvivalentton år 2020. En betydande faktor för de minskade utsläppen var övergången till att köpa 100 procent förnybar el 2017. Från dessa utsläppsnivåer som beräknats enligt GHG-standarden eftersträvas nollutsläpp för statens lokaler före utgången av 2030 och en halvering av de nuvarande utsläppen före utgången av 2023. Om man dessutom beaktar utsläppen från byggande och underhåll, externt hyrda lokaler samt tjänsterna i anslutning till lokalerna, är utsläppsmängden ändå ungefär 2,5-faldig (ca 200 000 CO₂-ekvivalentton). Även för dessa utsläpp eftersträvas nollnivån före utgången av 2035.

En viktig delfaktor för att minska utsläppen är att skära ner på mängden lokaler och utveckla verksamheten mot utsläppsfrihet, så långt det är möjligt. Digitaliseringen, det ökade distansarbetet, minskningen av arbetsrelaterade resor, ansvarsfulla inköp och effektivisering av lokalanvändningen genom överbokning och sam användning har som helhet en betydande inverkan på minskningen av utsläpp från de lokaler staten utnyttjar.

Sunda lokaler är en grundförutsättning för välbefinnande. Vid bekämpning av problem med inomhusluften är det viktigt med ett övergripande angreppssätt och förebyggande av problem, omedelbar reaktion på observerade problem samt tydlighet i både verksamhetsmodeller och ansvarsfördelning.

Finlands första gemensamma nationella strategi för offentlig upphandling offentliggjordes i september 2020. Vid sidan av övriga mål presenterar den riktlinjer för den ekonomiska, sociala och ekologiska hållbarhetens målbilder. Ekonomisk hållbarhet består av kostnadseffektivitet och resultatorientering samt bekämpning av grå ekonomi och främjande av skatteansvar. I socialt hållbar upphandling fästs uppmärksamhet vid sysselsättning av dem som befinner sig i en svagare position på arbetsmarknaden samt vid främjande av respekt för mänskliga rättigheter och arbetslivets grundrättigheter. Genom offentlig upphandling stöder man Finlands klimatneutralitetsmål 2035 och införandet av cirkulär ekonomi samt bevarandet av naturens mångfald. I Senatkoncernens ägarstyrning beaktas genomförandet av den nationella strategin för offentlig upphandling.

Målbild:

- Staten övergår till att använda utsläppsfri och fossilfri energi i sina lokaler alltid när det är möjligt. I villkoren för de externa lokaler som staten hyr ingår också principerna för utsläppsfri energi och koldioxidsnålhet.

- Statens lokaler placeras centralt på orterna, invid goda (kollektiv)trafikförbindelser på ämbetsverkscampus och i gemensamma kontorslokaler. Fördelarna med att koncentrera de verksamhetsbundna lokalerna bedöms i genomförandeplanerna för lokalstrategin.
- Statens lokaler är tillgängliga och i användningen, skötseln och utvecklingen av dessa beaktas statens kulturarv och naturens mångfald. Vid upphandling tillämpas målen i strategin för offentlig upphandling.
- Man satsar ständigt på åtgärder som stöder sundheten och säkerheten i statens lokaler. I användningen, skötseln och underhållet av lokalerna tillämpas nolltolerans-modellen för problem med inomhusluften, vilken kräver hantering av inomhusluftförhållanden, förebyggande åtgärder och snabba korrigeringsåtgärder. Personalens hälsa skyddas under alla omständigheter.
- 95 procent av de statsanställda arbetar i byggnader som omfattas av granskning av inomhusluftförhållanden, i statsägda byggnader.

Övriga riktlinjer

Vid uppföljningen av strategins förverkligande används till exempel följande indikatorer:

- Kontorslokalens effektivitet kvadratmeter/årsverke (mål i genomsnitt 10 m²/åv)
- Mängden personal som arbetar i gemensamma lokaler (målet är 25 procent av de statsanställda).
- Nyttjandegrader i kontors- och verksamhetsbundna lokaler
- Lokalkostnader euro/årsverke
- Lokalkostnadernas andel av organisationens totala kostnader, %
- Personal- och kundnöjdhet (VM Baro gemensamt)
- Mängden införda koncept och genomförda utvecklingsutredningar för verksamhetsbundna lokaler per förvaltningsområde, st.
- Mängden personal som arbetar i byggnader där inomhusluften granskas samt inomhusluftobjektens antal och utveckling
- Andelen kulturhistoriskt värdefulla objekt bland de lokaler som används
- Mängd lokaler som utnyttjas, m²
- Användning av utsläppsfri energi, % (framställs av Senatkoncernen)